EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 26.8.2006
KOM(2006) 468 lõplik

2006/0158 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAAMOTSUS,

mis käsitleb Euroopa järelevalvekorraldust kohtueelsetes menetlustes Euroopa Liidu liikmesriikides

{SEC(2006)1079}
{SEC(2006)1080}

(komisjoni esitatud)

SELETUSKIRI

1. Ettepaneku taust

Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liit on seadnud üheks peamiseks eesmärgiks arendada Euroopa Liitu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alana, kus on tagatud isikute vaba liikumine.

Kooskõlas inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooniga ja õiguse üldpõhimõtetega on kohtueelne kinnipidamine erakorraline meede. Kõige laialdasemalt tuleks siiski kasutada vabadusekaotuseta järelevalvemeetmeid.

Euroopa Liidu kodanikke, kes ei ela selles liikmesriigis, kus neid süüteo toimepanekus kahtlustatakse, peetakse *praegu* mõningatel juhtudel nende jaoks võõras keskkonnas kohtueelselt kinni eelkõige nende riigist põgenemise ohu või piisavate sidemete puudumise tõttu asjaomases liikmesriigis või siis kohaldatakse nende suhtes pikaajalisi vabadusekaotuseta järelevalvemeetmeid. Kahtlustatavate suhtes, kelle elukoht on riigis, kus neid süüteo toimepanekus kahtlustatakse, rakendataks samasuguses olukorras üldjuhul leebemaid järelevalvemeetmeid, näiteks politseis arvelevõtmist ja riigist lahkumise keelu kohaldamist.

Võrreldes isikuga, keda kahtlustatakse süüteo toimepanekus oma elukohariigis, on välismaalasest kahtlusalune üldjuhul haavatavamas olukorras. Lisaks perekonna ja sõprade vaheliste sidemete äralõikamisele esineb mitteresidendist kahtlustatava puhul oht, et ta sellises olukorras kaotab kohtuistungi toimumise riigi õigusasutuse määratud sunnimeetme (nt riigist lahkumise keelu) tagajärjel oma töö, mis takistab tal oma elukohariiki tagasi pöörduda. Üldiselt võttes esineb ka eespool nimetatud isikute ebavõrdse kohtlemise oht, mis omakorda takistab isikute vaba liikumist Euroopa Liidus.

Lisaks kahtlustatava kuludele on veel mitu olulist asjaolu. Isikute kohtueelne kinnipidamine mõjutab oluliselt kõnealusesse protsessi kaasatud riigiasutuste kulusid. Lisaks põhjustab põhjendamatu või liiga pikk kohtueelne kinnipidamine kinnipidamisasutuste ülerahvastamise, mis avaldab negatiivset mõju kinnipidamissüsteemidele kogu Euroopas ning pidurdab kinnipidamistingimuste parandamist.

Probleem seisneb eelkõige selles, et kohtueelse kinnipidamise alternatiive ja muid kohtueelseid järelevalvemeetmeid (näiteks politseis arvelevõtmist) ei saa praegu üle võtta ega üle kanda teistesse riikidesse, kuna riigid veel ei tunnusta kõnealustes küsimustes välismaa õigusasutustes langetatud otsuseid. See aga tähendab, et Euroopa Liidus ei rakendata endiselt täielikult õigust vabadusele ja süütuse presumptsiooni.

Volitused Euroopa järelevalvekorraldust käsitleva raamotsuse ettepaneku esitamiseks kohtueelsete menetluste kohta Euroopa Liidu liikmesriikides anti juba novembris 2000 vastu võetud dokumendis „Meetmeprogramm kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks“ (ehk „vastastikuse tunnustamise programm“) (meede 10).[1] Tampere Euroopa Ülemkogu kohtumisel (1999) tõdeti, et kohtuasjades tehtud otsuste vastastikune tunnustamine hõlbustaks ametiasutuste vahelist koostööd ja üksikisiku õiguste kohtulikku kaitset. Seepärast kiideti Tampere istungil heaks vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis on nii tsiviil- kui ka kriminaalasjades tehtava õigusalase koostöö nurgakivi ning

[1] EÜT C 12, 15.1.2001, lk 10.

mis peaks olema kohaldatav ka eelotsuste suhtes. Ettepanek vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta on lülitatud komisjoni 2005. aasta tööprogrammi (2005/JLS/035) ning see on ühtlasi ka prioriteet komisjoni teatises Haagi programmi kohta (2004)[2] ning nõukogu ja komisjoni tegevuskavas vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamist Euroopa Liidus käsitleva Haagi programmi rakendamiseks (2005).[3]

Üldine taust

Vastastikuse tunnustamise programmis on märgitud, et teatavaid vastastikuse tunnustamise aspekte ei ole rahvusvahelisel tasandil käsitletud, eelkõige eelotsustega seotud küsimusi. See kehtib endiselt kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta.

Lisaks on mitmete uuringute käigus leitud, et ka kohtueelse kinnipidamise puhul Euroopa Liidus esineb tõsiseid probleeme. 2002. aasta aruandes põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus ja selle liikmesriikides osutas ELi põhiõiguste valdkonna sõltumatute ekspertide võrgustik Euroopa Nõukogu statistikale, mille kohaselt on mitmes liikmesriigis kohtueelselt kinnipeetavate arv väga suur. Itaalia eesistumise taotlusel koostas komisjon 2003. aastal küsimustiku statistiliste andmete saamiseks kinnipeetavate, sealhulgas kohtueelselt kinnipeetavate arvu kohta, ning küsimustele saadud vastustest selgub, et ELi liikmesriikide vahel esineb märkimisväärseid erinevusi nii kohtueelselt kinnipeetavate arvus 100 000 elaniku kohta kui ka oma riigi kodanike ja välismaalastest kinnipeetavate suhtes. Üldise suundumusena täheldati kohtueelse kinnipidamise kasvu.

Sellega seoses tuleb samuti märkida, et Euroopa Parlament oma otsustes põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus kutsus komisjoni üles võtma meetmeid kohtueelse kinnipidamise ja sellise kinnipidamise alternatiivide küsimuste suhtes. 2001. aastal nõudis Euroopa Parlament liikmesriikidelt kõnealuses valdkonnas jõupingutuste tegemist, et võimaluse piires vähendada kinnipidamise kasutamist ja täielikult vältida laste vahistamist, välja arvatud erandjuhtudel. Euroopa Parlament kutsus nõukogu üles vastu võtma raamotsuse menetlusõiguse ühtsete standardite kohta, näiteks eelotsuste suhtes kohaldatavate eeskirjade kohta, et tagada põhiõiguste kaitse ühtlane tase Euroopa Liidus. Sellise nõude vajadus leidis taaskinnitust järgmisel aastal. Oma 2002. aasta otsuses leidis Euroopa Parlament, et liikmesriikidel tuleks kinnipidamismenetlused läbi vaadata, et tagada inimõiguste austamine, põhjendamatult pika kinnipidamise vältimine ja kinnipidamise põhjuste läbivaatamine korrapäraste ajavahemike tagant.

Nõukogu juurde moodustatud piinamise ja ebainimlikul või alandaval moel kohtlemise või karistamise vältimise Euroopa komitee (CPT komitee) tõi oma dokumendis "CPT standardid" (2003) esile, et vanglate ülerahvastatuse probleem on sageli kõige teravam kohtueelsetes kinnipidamisasutustes. Nende puhul täheldas CPT komitee, et suuremate rahasummade eraldamine vanglate ülalpidamiseks ei ole lahendus. Selle asemel tuleb läbi vaadata kohtueelse kinnipidamise suhtes kohaldatavad õigusaktid ja tavad. Seda probleemi loeti piisavalt tõsiseks, et algatada koostöö Euroopa tasandil.

Ettepanekus käsitletavas valdkonnas kehtivad õigusnormid

Nagu mainitud, puuduvad praegu rahvusvahelised õigusaktid, mis lubaksid kohtueelsete järelevalvemeetmete ülekandmist ühest liikmesriigist teise.

---

2 KOM(2005) 184 lõplik, lk 27.

3 ELT C 198, 12.8.2005, lk 1 (lk 18, punkt g).

Siiski tuleb kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuse tunnustamise kava kehtestamist Euroopa Liidu tasandil vaadelda õigusliku raamistiku valguses, mis reguleerib kohtueelset kinnipidamist üldiselt. See on kooskõlas ka Euroopa Liidu lepingu artikli 6 nõuetega.

Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid on ratifitseerinud nii inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni kui ka kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti. Seepärast tuleb neil austada õigust vabadusele, süütuse presumptsiooni, kinnipidamise õiguslikke põhjuseid, mis on ette nähtud asjaomastes õigusaktides, kinnipidamisotsuseid tegevaid asutusi, õigust vaidlustada kinnipidamise seaduslikkus kohtus ning ligikaudseid tähtaegu, mida kohaldatakse kohtueelse menetluse eri etappides.

Kõnealustes rahvusvahelistes õigusaktides on samuti ette nähtud, et isikult võib vabaduse võtta, kui teda kahtlustatakse põhjendatult õiguserikkumises, ning lisaks peab kinnipidamiseks esinema vähemalt üks eripõhjus, mis on seotud uue võimaliku õiguserikkumise toimepanemise, tõendite varjamise ja põgenemise ohuga. Lisaks võib kohtueelselt kinnipeetud isiku vabastamine sõltuda tagatistest isiku ilmumiseks kohtuistungile.

Kuid samas tuleb märkida, et rahvusvahelised õigusaktid ei sisalda mingeid sätteid kohtueelse kinnipidamise künnise kohta, mis oleks seotud süüteo puhul määratava karistusega. Kõnealuse künnise puhul on järgitud liikmesriikide õigusnorme, st künnis on liikmesriigiti erinev. Mõnes liikmesriigis ei ole karistus süüteo eest asjaolu, mida võetakse arvesse eelvangistusotsuste tegemisel. Mõnes liikmesriigis on kohtueelne kinnipidamine lubatud vaatamata süüteo eest määratud karistusele, kui kahtlustataval puudub kõnealusel territooriumil alaline elukoht ning esineb oht, et see isik võib põgeneda, isegi kui kohtueelse kinnipidamise üldine künnis on tunduvalt kõrgem.

Mõnes liikmesriigis on vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete künnis kõrgem kui kohtueelse kinnipidamise puhul. Kuid nii vabadusekaotuseta meetmete kui kohtueelse kinnipidamise puhul kohaldatakse samasuguseid üldpõhimõtteid. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt tuleb näiteks sunnimeetmeid kasutada ainult siis, kui see on tingimata vajalik, ning nii kaua, kui tõepoolest vajalik.

Kokkuvõtteks tuleb märkida, et inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsioon ei sisalda palju sätteid, mis kasvõi kaudselt käsitleksid väljaandmist ja muid piiriüleseid küsimusi. Siinkohal võib näiteks tuua inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni artikli 5 lõike 1 punkti f, mille kohaselt tohib isikut vahistada tema väljasaatmiseks või väljaandmiseks. Selle selgituseks tuuakse asjaolu, et inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni ei loodud Euroopa Nõukogu liikmesriikidele ühise õigusruumi rajamiseks, vaid hoopis riikide õigussüsteemidele miinimumstandardite kehtestamiseks.

Kooskõla Euroopa Liidu muude põhimõtete ja eesmärkidega

Käesoleva raamotsuse ettepaneku peamine eesmärk on tugevdada Euroopa Liidus tervikuna õigust vabadusele ja süütuse presumptsiooni ning edendada kõigi kodanike võrdset kohtlemist *ühtsel* vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal.

See eesmärk on kooskõlas vabaduse, turvalisuse ja õiguse tugevdamist Euroopa Liidus käsitleva Haagi programmiga, mis kiideti heaks Euroopa Ülemkogu kohtumisel 5. novembril 2004. Muu hulgas märgitakse Haagi programmis, et vabadust ja õigust tuleks Euroopa Liidus edaspidi käsitleda lahutamatutena.

Tuleb rõhutada, et käesolev raamotsuse ettepanek moodustab osa kriminaalasjades tehtavate otsuste vastastikuse tunnustamise programmist, mida vastavalt Haagi programmile tuleb täita. Vastastikuse tunnustamise programmis on esitatud mitmeid tunnustamise erimeetmeid. Selle programmi meetmeid ei saa üksteisest eraldada, sest need on mõeldud toimima üksteisega koos. Eelkõige tuleks käesolevat ettepanekut vaadelda koos komisjoni ettepanekuga nõukogu raamotsuse kohta seoses kriminaalmenetluses kohaldatavate teatavate menetlusõigustega Euroopa Liidus (2004),[4] mis muu hulgas sisaldab õigust kasutada tõlki ja saada õigusalast nõustamist.

2. Konsulteerimine huvitatud isikutega ja mõju hindamine

Konsulteerimine huvitatud isikutega

Konsulteerimise esimeses etapis tuli koostada küsimustik, et välja selgitada võimalikud takistused, mis võivad esineda liikmesriikide vahelises koostöös kohtueelse kinnipidamise ja selle alternatiivide valdkonnas. Küsimused käsitlesid kohtueelse kinnipidamise õiguslikke põhjusi, sealhulgas künnist, mille puhul kahtlustatava suhtes kohaldatakse eelvangistust (ja mis on seotud süüteo eest määratud karistusega), kohtueelse kinnipidamise maksimaalset perioodi, kohtueelse kinnipidamise põhjusi (kahtluse aste ja „eripõhjused"), presumptsiooni olemasolu kahtlustatava isiku eelvangistamiseks raskete süütegude korral, kohtueelse kinnipidamise alternatiivmeetmeid, kohtueelsete järelevalvemeetmete kohaste kohustuste rikkumise käsitlemist süüteona, kõnealuse valdkonna pädevaid õigusasutusi ning kinnipeetavate erinevaid kategooriaid ja nende käsitlemist. Vastused saatsid kõik liikmesriigid, keda sel ajal oli 15. Kõik vastused koondati ühte dokumenti, mis edastati liikmesriikidele.

Küsimustele vastuste põhjal kirjutas komisjon aruteludokumendi. Selles dokumendis, mis saadeti paljudele selle valdkonna spetsialistidele Euroopa Liidu liikmesriikides (ning tollastele ühinevatele riikidele), tehti muu hulgas ettepanek kehtestada nn „ametiasutuses registreerumise kohustus" kui vabadusekaotuseta kohtueelne järelevalvemeede Euroopa Liidu tasandil. Lisaks vaadeldi kõnealuses dokumendis kohtueelse kinnipidamise valdkonnas meetmete võtmise piiranguid ja võimalusi.

Tulevase õigusakti ulatuse väljaselgitamiseks korraldati ekspertide esimene kohtumine 12. mail 2003 Brüsselis. Mitu eksperti, kaasa arvatud valitsusväliste organisatsioonide esindajad, olid kutsutud individuaalselt, ülejäänud esindasid aga oma liikmesriiki. Esindatud oli ka Eurojust. Sellel kohtumisel arutati kohtueelse kinnipidamise erinevaid aspekte ja sellise kinnipidamise alternatiive, eelkõige komisjoni mõttekäiku teemal ametiasutuses registreerumise kohustus.

[4] KOM(2004) 328 (lõplik).

Kohtumise ja sellele järgnenud arutelude tulemusena leiti, et edasine töö peaks olema suunatud vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikusele tunnustamisele, mille käigus tuleks välja jätta kinnipidamistingimuste ja menetluslike tagatistega seotud küsimused, mida käsitletakse eraldi rohelises raamatus.

17. augustil 2004 võttis komisjon vastu rohelise raamatu vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuse tunnustamise kohta[5] ja asjaomase komisjoni personali töödokumendi,[6] milles võetakse täielikult arvesse esimese (ettevalmistava) ekspertide kohtumise tulemusi ja eespool nimetatud küsimustiku vastustest saadud teavet. Vastuste kokkuvõte, milles käsitletakse muu hulgas järelevalvemeetmeid (alternatiive kohtueelsele kinnipidamisele) ja kohaldatavaid karistusi kohustuste täitmatajätmise korral (mis on ette nähtud vastastikuse tunnustamise programmi meetmega 9), on esitatud rohelise raamatuga seotud komisjoni personali töödokumendi lisas 2. Komisjoni personali töödokumendi lisas 3 on esitatud ka liikmesriikide ja 10 tollase kandidaatriigi vastuste kokkuvõte kinnipeetavate, sealhulgas kohtueelselt kinnipeetavate statistika kohta, mille komisjon koostas 2003. aastal Itaalia eesistumise taotlusel (mainitud eespool).

Rohelise raamatu koostamisel sai komisjon kasutada eelvangistust ja selle mõjusid kinnipidamisasutuste juhtimisele käsitleva Euroopa Nõukogu eksperdikomitee (mille juures komisjon osales vaatlejana) dokumente, eelkõige eelvangistust käsitlevat küsimustikku liikmesriikide õiguse ja tavade kohta, sealhulgas sellele küsimustikule esitatud vastuste analüüsi.

Rohelises raamatus esitatud küsimusi arutati teisel ekspertide kohtumisel, mis toimus 4.–5. novembril 2004. Pärast rohelise raamatu kohta saadetud kirjalike vastuste[7] arvessevõtmist korraldas komisjon kolmanda ekspertide kohtumise 8. aprillil 2005. Protsessi edendamiseks töötasid komisjoni talitused välja töödokumendi, mida arutasid kohtumisel osalejad (liikmesriikide esindajad, valitsusvälised organisatsioonid, rahvusvahelised organisatsioonid ja õigusküsimustega tegelevad isikud). Enamik liikmesriike pooldas vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamist vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete suhtes. Eriarvamusi esines õigusakti ulatuse kohta (kas seda tuleks kohaldada ka kergemate süütegude suhtes, mida raamotsuses Euroopa vahistamismääruse kohta ei käsitleta, jne), keeldumise põhjuste kohta ning selle kohta, kumma liikmesriigi (kas väljaandva või täideviiva liikmesriigi) mõju peaks isiku järelevalve ja tema tagasisaatmise korral kohtuistungi toimumise riiki olema suurem (kas tuleks kasutada Euroopa vahistamismäärust või tuleks kavandatavasse õigusakti lisada teatav erimehhanism).

Ainult mõned liikmesriigid seadsid küsimärgi alla lisaväärtuse, mida uus õigusakt sellele küsimusele Euroopa tasandil annab. Nende arvates oleks selline õigusakt kohaldatav ainult väga väheste isikute puhul.

---

5 KOM(2004) 562 (lõplik).

6 SEK(2004) 1046.

7 Saadaval järgmisel aadressil: http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm

Mõju hindamine

Seepärast otsustati nõu pidada välise töövõtjaga, et komisjon saaks täiendavaid statistilisi andmeid vastuseks küsimusele, kas raamotsus selles valdkonnas annab lisaväärtust või mitte. Need andmed on saadaval mõju hindamise osas, mis on lisatud käesolevale ettepanekule (http://europa.eu.int/comm/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm).

Kooskõlas komisjoni suunistega ja mõju hindamise käsiraamatuga hindas väline töövõtja ka järgmist viit poliitika põhivalikut (kindlaks määranud komisjoni talitused):

1. Säilitada praegune olukord (status quo): kuna liikmesriigid praegu veel ei tunnusta välismaa õigusasutustes langetatud otsuseid järelevalvemeetmete kohta, saaks praeguse olukorra säilitamisega reguleerida (samuti ainult piiratud ulatuses) kahtlustatava isiku tagasisaatmist Euroopa vahistamismääruse kaudu kohtuistungi toimumise riiki. Sel juhul isiku järelevalvet ei toimuks. Kohaldataks Euroopa vahistamismääruse raamotsuse kohaldamisala ja selles ettenähtud keeldumise põhjusi.

2. Uus õigusakt kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuseks tunnustamiseks: liikmesriigid tunnustaksid vastastikku kohtueelseid järelevalvemeetmeid ning kahtlustatava suhtes kohaldataks sellist meedet eelvangistuse asemel tema alalise elukoha liikmesriigis või siis kohaldataks tema suhtes vähem rangeid sunnimeetmeid kohtuistungi toimumise riigis. Seda õigusakti saaks kohaldada ka kergemate süütegude suhtes (allpool ühe aasta künnist vastavalt Euroopa vahistamismäärusele). Võrreldes Euroopa vahistamismäärusega võiksid keeldumise põhjused olla enam piiratud. Lisaks sisaldaks selline õigusakt tagasisaatmismehhanismi, mis võimaldab tuua koostöövalmiduseta isiku riiki, kus õigusemõistmine toimub (kui otsust ei ole võimalik teha *in absentia*). Tagasisaatmise tähtaeg oleks väga lühike.

3. Uus õigusakt kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuseks tunnustamiseks ja Euroopa vahistamismääruse kohaldamisala laiendamine kõigi süütegude suhtes: see valik sisaldaks samasuguseid elemente kui valik 2. Ainus erinevus oleks tagasisaatmismehhanismi puudumine. Koostöövalmiduseta isik antaks kohtuistungi toimumise riigile üle kooskõlas Euroopa vahistamismääruse sätetega. Kergemate süütegude (mis jäävad allapoole Euroopa vahistamismääruse künnist) hõlmamiseks tuleks luua uus süüteo kategooria („õigusemõistmisest kõrvalehoidumine," näiteks järelevalvemeetmega ettenähtud kohustuse rikkumine või õigusemõistmisel osalemisest keeldumine, kuigi selleks on tehtud vastavasisuline korraldus).

4. Koostööprogramm: piiratud arv Euroopa Liidu liikmesriike osaleks kohtueelsete menetluste koostööalases pilootprogrammis.

5. ELi kautsjon: see mudel tugineb funktsioonide jaotamisele asja menetleva kohtu ja kahtlustatava isiku elukohariigi kohtu vahel. Asja menetlev kohus annab esialgse hinnangu, kas süüteo suhtes saab kautsjoni kohaldada. Kui jah, saadetakse kahtlustatav isik oma elukohariiki tagasi, kus kohus langetab lõppotsuse tema ajutise vabastamise kohta. Elukohariik vastutab isiku tagasiviimise eest kohtuistungi toimumise riiki (kui see on vajalik).

Eelistatud on valik nr 2: „uus õigusakt kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikuseks

tunnustamiseks" (sisaldab tagasisaatmismehhanismi). See valik väldiks kohtuistungi toimumise riigis toimuva kohtueelse menetluse käigus nende isikute diskrimineerimist, kes ei ole Euroopa Liidu kodanikud. Sellega tagatakse õigus vabadusele ja süütuse presumptsiooni edendamine liidus tervikuna, toimimine kooskõlas liidu üldpõhimõtetega, eelkõige proportsionaalsuse põhimõttega, ja vähendatakse kinnipidamise kulusid.

Edasiste üksikasjadega tutvumiseks lugege välise töövõtja aruannet ja mõju hindamist järgmisel aadressil:

http://europa.eu.int/comm/dgs/justice_home/evaluation/dg_coordination_evaluation_annexe_en.htm.

3. Ettepaneku õiguslik külg

Kavandatud meetmete kokkuvõte

Euroopa järelevalvekorraldus on otsus, mille on välja andnud liikmesriigi õigusasutus (näiteks kohus, kohtunik, uurija või prokurör) ning mida teise liikmesriigi pädeval õigusasutusel tuleb tunnustada. Selle eesmärk on võimaldada kahtlustatava isiku suhtes kasutada kohtueelset järelevalvemeedet temale harjumuspärases keskkonnas (elukohariigis). Euroopa järelevalvekorraldus on võimalik alati siis, kui väljaandva liikmesriigi õiguse kohaselt saab nõuda, et kahtlustatava suhtes tuleb kohaldada eelvangistust, vaatamata sellele, et künnised on liikmesriigiti väga erinevad. Kuid Euroopa järelevalvekorraldus ei ole pelgalt alternatiiv kohtueelsele kinnipidamisele. Selle võib välja anda ka seoses süüteoga, mille puhul võrreldes kohtueelse kinnipidamisega kohaldatakse kergemaid sunnimeetmeid (näiteks riigist lahkumise keeld), kus künnis võib olla väiksem kui eelvangistuse puhul.

Raamotsuse ettepanekuga ei kohustata õigusasutust Euroopa järelevalvekorraldust välja andma. Kuid õigusasutus võib seda teha. Sõnastusest nähtub, et väljaandev asutus otsustab ise, kas ta soovib seda võimalust kasutada või mitte. Kuigi kahtlustatav isik võib Euroopa järelevalvekorralduse väljaandmist taotleda, puudub tal sellele igasugune õigus. Loomulikult peab väljaandev asutus alati hindama juhtumi kõiki elemente, lähtudes õigusest vabadusele, süütuse presumptsioonist ja proportsionaalsuse põhimõttest. Kohtueelse järelevalve rakendamist kahtlustatava isiku elukohariigis peetakse vähem tülikaks võrreldes järelevalvemeetmete kohaldamisega riigis, kus väidetav süütegu toime pandi, või siis võrreldes kohtueelse kinnipidamisega selles riigis.

Euroopa järelevalvekorraldusega pannnakse kahtlustatavale isikule vähemalt üks kohustus, mille eesmärk on vähendada kolme nn klassikalist ohtu, mille puhul on kohtueelne kinnipidamine riigi õigusaktidega lubatud. Need on uue võimaliku õiguserikkumise toimepanemise, tõendite varjamise ja põgenemise oht. Need kohustused vastavad teataval määral Euroopa Nõukogu soovitustele, mis käsitlevad kohtueelset kinnipidamist. Kohustused, mille väljaandev asutus võib kehtestada, on kõik „fakultatiivsed", välja arvatud (i) kahtlustatava isiku kohustus olla kättesaadav kohtuistungil osalemise kutse vastuvõtmiseks (kuid kui väljaandva riigi õigusaktide kohaselt on otsust võimalik teha *in absentia*, ei pea kahtlustatavalt kohtuistungil osalemist nõudma), ja (ii) kohustus mitte takistada õigusemõistmist ega osaleda kuritegelikus tegevuses. Muud („fakultatiivsed") kohustused vastavad samuti Euroopa Nõukogu soovitustele ja siseriiklikele õigusnormidele (näiteks riigist lahkumise keeld, politseis arvelevõtmine, liiklemiskeeld ja koduarest).

Kahtlustatava isiku elukohariik vastutab kahtlustatava järelevalve eest ning peab kõikidest rikkumistest aru andma väljaandvale õigusasutusele, kes langetab otsuse kahtlustatava vahistamise ja üleandmise kohta väljaandvale riigile, kui see on vajalik. Siin kohaldatakse rangeid tähtaegu. Enne sellise otsuse langetamist on kahtlustataval isikul õigus ärakuulamisele. Seda nõuet võib täita täideviiva ja väljaandva riigi vahel kokkulepitud asjakohase videoühenduse[8] kasutamise kaudu. Üleandmismenetlus on proportsionaalne ettepaneku eesmärgiga viia kohtueelsete kinnipidamiste arv miinimumini ning vastab seega ka inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni artikli 5 lõike 1 (eelkõige punkti b) nõuetele.

Põhimõtteliselt tugineb ettepanek kahtlustatava isiku elukohariigi kohustusele viia täide Euroopa järelevalvekorraldus, mille on välja andnud kohtuistungi toimumise riik. Keeldumiseks on piiratud arv põhjusi, mida täideviiv riik võib kasutada.

Lisaks põhineb ettepanek väljaandvate ja täideviivate asutuse vahelistel otsekontaktidel.

Õiguslik alus

Euroopa Liidu lepingu artikli 31 lõike 1 punktid a ja c ning artikli 34 lõike 2 punkt b.

Subsidiaarsus ja proportsionaalsus

Praegu liikmesriigid veel ei tunnusta välismaa õigusasutustes langetatud otsuseid vabadusekaotuseta kohtueelsete järelevalvemeetmete kohta. Ühismeetme puudumise tõttu ja edu saavutamiseks vastastikuse tunnustamise valdkonnas tuleb liikmesriikidel seepärast tegutseda ühepoolselt, et näha oma õigusaktides ette säte selliste meetmete tunnustamiseks. Sellise lähenemisviisi õnnestumist peetakse aga ebatõenäoliseks, kuna see eeldaks 25 eraldi tegutseva liikmesriigi asjaomaste sätete ühtsust. Selline ühtsus (nii sisu kui ka ajalise kohaldamise mõttes) oleks paremini saavutatav ühismeetme kaudu nõukogu raamotsuse vormis. Käesolev raamotsus ei lähe kaugemale, kui on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks. Samuti ei piira see Euroopa Liidu lepingu artikli 33 kohaldamist.

Õigusakti valik

Euroopa Liidu lepingu artikli 34 lõike 2 punktile b tuginev raamotsus.

4. Mõju eelarvele

Kavandatava raamotsuse rakendamisega ei kaasneks täiendavaid tegevuskulusid, mida tuleks kanda liikmesriikide või Euroopa Liidu eelarvest.

[8] Videokonverentsi teel korraldatav ülekuulamine oli ette nähtud juba Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise kriminaalasjades vastastikuse õigusabi andmise konventsiooni (EÜT C 197, 12.7.2000, lk 1) artiklis 10.

2006/0158 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAAMOTSUS,

mis käsitleb Euroopa järelevalvekorraldust kohtueelsetes menetlustes Euroopa Liidu liikmesriikides

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 31 lõike 1 punkte a ja c ning artikli 34 lõike 2 punkti b,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,[9]

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust[10]

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liit on seadnud eesmärgiks vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala säilitamise ja arendamise.

(2) Vastavalt 15. ja 16. oktoobril 1999 Tamperes kogunenud Euroopa Ülemkogu järeldustele, eelkõige nende punktile 36, tuleb vastastikuse tunnustamise põhimõtet kohaldada ka eelotsuste suhtes. Meetmeprogramm kriminaalasjades tehtavate otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks on suunatud järelevalvemeetmete vastastikusele tunnustamisele, mida käsitletakse meetmes 10.

(3) Käesolevas raamotsuses ette nähtud meetmed peaksid eelkõige edendama õigust vabadusele ja süütuse presumptsiooni Euroopa Liidus tervikuna ja tagama koostöö liikmesriikide vahel juhtudel, kui isikule on enne kohtuotsuse tegemist määratud kohustusi või ta on määratud kohtujärelevalve alla.

(4) Kohtueelse kinnipidamise puhul esineb oht, et kahtlustatavaid isikuid võidakse kohelda erinevalt, sõltuvalt sellest, kas nende elukoht on kohtuistungi toimumise riigis või mitte: mitteresidendi puhul võib esineda eelvangistusse sattumise oht, kui samas olukorras oleval residendil selline oht puudub. See tuleneb suhtumisest, et esimesena nimetatu võib oma mitteresidendi staatuse tõttu kohtuistungi toimumise riigist oma päritoluriiki põgeneda ning seega takistada õigusemõistmist. Euroopa ühtsel sisepiirideta õigusel rajaneval alal tuleb võtta meetmeid, et tagada kohtuistungi toimumise riigis mitteresidendist kahtlustatava isiku ja residendist kahtlustatava isiku võrdne kohtlemine.

(5) Et vältida tarbetuid kulutusi ja raskusi, mis kaasnevad kahtlustatava isiku transportimisega eelistungite või kohtuistungi toimumise kohta, tuleks liikmesriikidel

[9] ELT C XXX E, 00.00.0000, lk 000.

[10] Arvamus on esitatud x Xxxxx 0000 (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata).

lubada videoühenduste kasutamist.

(6) Käesolev raamotsus ei piira nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK (Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise tagasisaatmiskorra kohta[11]) kohaldamist, kolmanda riigi esitatud väljaandmistaotluste ega Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuudi täitmist. Lisaks ei tohiks see takistada täideviival liikmesriigil kriminaalmenetlust iseseisvalt algatada või seda jätkata.

(7) Kohtueelsete järelevalvemeetmete vastastikust tunnustamist ei ole võimalik piisavalt saavutada, kui liikmesriigid tegutsevad üksinda, ning seepärast, arvestades meetme ulatust ja mõju, on nimetatud eesmärke parem saavutada Euroopa Liidu tasandil, kus nõukogu võib võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 2 ja EÜ asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Viimati nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.

(8) Käesolev raamotsus austab põhiõigusi ja järgib põhimõtteid, mida tunnustatakse Euroopa Liidu asutamislepingu artiklis 6 ja mis on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA RAAMOTSUSE:

1. PEATÜKK – ÜLDPÕHIMÕTTED

Artikkel 1
Sisu ja reguleerimisala

Käesoleva raamotsusega kehtestatakse Euroopa järelevalvekorraldus ja kohtueelse üleandmise menetlused liikmesriikides.

Euroopa järelevalvekorraldus on kohtuotsus, mille on väljastanud liikmesriigi pädev asutus mitteresidendist kahtlustatava isiku kohta, et võimaldada kõnealuse isiku tagasipöördumine oma elukohaliikmesriiki tingimusel, et ta täidab järelevalvemeetmeid, mille eesmärk on tagada õigeaegne õigusemõistmine ja eelkõige kahtlustatava ilmumine järelevalvekorralduse välja andnud liikmesriigis toimuvale kohtuistungile.

Artikkel 2
Mõisted

Käesolevas raamotsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

(a) „väljaandev riik” on liikmesriik, kelle territooriumil antakse Euroopa järelevalvekorraldus välja;

(b) „täideviiv riik” on liikmesriik, kelle territooriumil viiakse Euroopa järelevalvekorraldus täide;

(c) „väljaandev asutus” on kohus, kohtunik, uurija või prokurör, kellele riigi

[11] EÜT L 190, 18.7.2002, lk 1.

õigusega on antud volitused Euroopa järelevalvekorralduse väljaandmiseks;

(d) „täideviiv asutus” on kohus, kohtunik, uurija või prokurör, kellele riigi õigusega on antud volitused Euroopa järelevalvekorralduse täideviimiseks.

Artikkel 3
Euroopa järelevalvekorralduse täitmise kohustus

Liikmesriigid täidavad Euroopa järelevalvekorraldusi vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

Artikkel 4
Pädevate asutuste määramine

Iga liikmesriik saadab nõukogule nende asutuste nimed, kellele riigi õigusega on antud volitused Euroopa järelevalvekorralduse väljaandmiseks ja täideviimiseks.

Nõukogu peasekretariaat teeb liikmesriikide edastatud asutuste nimed kättesaadavaks kõikidele liikmesriikidele ja komisjonile ning avaldab need Euroopa Liidu Teatajas.

2. PEATÜKK – EUROOPA JÄRELEVALVEKORRALDUS

Artikkel 5
Teave kahtlustatava isiku kohta

1. Euroopa järelevalvekorraldust tohib välja anda väljaandev asutus pärast seda, kui ta on teavitanud kahtlustatavat isikut kõikidest kohustustest, mis talle pannakse vastavalt artiklile 6, ning kõikidest tagajärgedest, eelkõige artiklites 17 ja 18 sätestatud tagajärgedest.

2. Järelevalvekorraldust väljaandev asutus registreerib kahtlustatavale isikule edastatud teabe vastavalt väljaandva riigi õigusaktidest sätestatud korrale.

Artikkel 6
Kohtueelsete järelevalvemeetmete kehtestamine ja kahtlustatava isiku kohustused

1. Väljaandev asutus paneb kahtlustatavale isikule kohustuse olla kättesaadav kohtukutse vastuvõtmiseks ja kohtuistungil osalemiseks kutsel märgitud ajal.

Õigusemõistmise takistamist või kuritegelikus tegevuses osalemist võidakse käsitleda Euroopa järelevalvekorralduse rikkumisena.

Väljaandev asutus võib kahtlustatavale isikule panna järgmisi kohustusi:

(a) osaleda eelistungitel, milles käsitletakse tema süütegu(sid), või

(b) ilma loata mitte siseneda väljaandva riigi teatavatesse kohtadesse või

(c) hüvitada kulud, mis on seotud tema kohaletoimetamisega eelistungile või kohtuistungile.

2. Väljaandva ja täideviiva asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib väljaandev asutus panna kahtlustatavale isikule ühe või mitu kohustust, mis võivad sisaldada järgmisi kohustusi, kuigi nende loetelu ei ole ammendav:

(a) kindlal kellaajal ja kuupäeval tulla kohale täideviivas riigis kindlaksmääratud aadressil;

(b) registreeruda täideviivas asutuses kindlaksmääratud kohas või kohtades ning kindlaksmääratud aegadel;

(c) loovutada täideviivale asutusele oma pass(id) või muud isikut tõendavad dokumendid;

(d) asuda kindlaksmääratud aegadel oma kindlaksmääratud elukohas, mille hulka võivad kuuluda ka täideviiva riigi kautsjoni vastu vabastatud isikute majutusasutus või alaealiste õigusrikkujate asutus;

(e) olla kindlaksmääratud aegadel oma kindlaksmääratud töökohas täideviivas riigis;

(f) ilma loata mitte lahkuda täideviiva riigi teatavatest kindlaksmääratud kohtadest või piirkondadest ega sinna siseneda;

(g) mitte osaleda teatavatel tegevusaladel, sealhulgas mitte töötada teatavatel kutsealadel või töökohtadel;

(h) läbida kindlaksmääratud ravi.

3. Kõik kohustused, mille väljaandev asutus on kehtestanud kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1–3, tuleb esitada Euroopa järelevalvekorralduses.

4. Lisaks Euroopa järelevalvekorralduses sätestatud kohustustele võib täideviiv asutus kooskõlas täideviiva riigi õigusega Euroopa järelevalvekorralduses esitatud kohustusi muuta, kui see on tingimata vajalik Euroopa järelevalvekorralduse täitmiseks.

Artikkel 7
Euroopa järelevalvekorralduse vorm ja sisu

1. Euroopa järelevalvekorraldus esitatakse lisas vormil A. Väljaandev asutus täidab ja allkirjastab järelevalvekorralduse ja tunnistab selle sisu täpseks. Euroopa järelevalvekorraldusele tuleb lisada artikli 5 lõikes 2 nimetatud teave.

2. Järelevalvekorraldust väljaandval riigil tuleb järelevalvekorraldus tõlkida järelevalvekorraldust täideviiva riigi ametlikku keelde või ühte tema ametlikest keeltest.

3. Mis tahes liikmesriik võib kinnitada deklaratsioonis, mis antakse hoiule nõukogu

peasekretariaati, et ta aktsepteerib Euroopa järelevalvekorralduse tõlget ühte või mitmesse muusse Euroopa ühenduste institutsioonide ametlikku keelde.

3. PEATÜKK – MENETLUS

Artikkel 8
Järelevalvekorralduse edastamine

1. Järelevalvekorraldust väljaandev asutus edastab Euroopa järelevalvekorralduse otse täideviivale asutusele mis tahes viisil, mis võimaldab seda kirjalikult registreerida, et järelevalvekorraldust täideviival riigil oleks võimalik selle ehtsus kindlaks teha.

2. Kui järelevalvekorraldust täideviiv asutus on teadmata, teeb järelevalvekorraldust väljaandev asutus kõik vajalikud uurimised, sealhulgas Euroopa kohtute võrgu kontaktpunktide kaudu, et täideviivalt riigilt see teave täideviiva asutuse kohta saada.

3. Kui järelevalvekorraldust täideviiva riigi asutus, kes järelevalvekorralduse saab, ei ole tegelikult artiklis 4 nimetatud järelevalvekorralduse täideviimiseks volitatud asutus, edastab ta Euroopa järelevalvekorralduse täideviimiseks pädevale asutusele ja teatab sellest korralduse väljaandnud asutusele.

Artikkel 9
Järelevalvekorralduse tunnustamine ja täitmine

Kui käesolevas raamotsuses ei ole sätestatud teisiti, tunnustab järelevalvekorraldust täideviiv asutus kooskõlas artikliga 8 edastatud Euroopa järelevalvekorraldust ilma täiendavate formaalsusteta ja võtab seejärel vajalikud meetmed selle täitmiseks.

Artikkel 10
Mittetunnustamise või mittetäitmise põhjused

1. Korralduse saanud riigi kohus, kohtunik, uurija või prokurör keeldub järelevalvekorralduse tunnustamisest ja täitmisest, kui on selge, et kriminaalmenetlus süüteo puhul, millega seoses järelevalvekorraldus on esitatud, rikuks *ne bis in idem* põhimõtet.

2. Korralduse saanud riigi kohus, kohtunik, uurija või prokurör võib keelduda Euroopa järelevalvekorralduse tunnustamisest ja täitmisest kas ühel või mitmel allpool esitatud põhjusel:

   (a) kui kahtlustatavat isikut ei saa seoses tema vanusega võtta korralduse saanud riigi õiguse alusel kriminaalvastutusele järelevalvekorralduse aluseks olevate tegude eest;

   (b) kui korralduse saanud riigi õiguse kohaselt esineb privileeg või immuniteet, mis takistab Euroopa järelevalvekorralduse täitmist;

   (c) kui järelevalvekorralduse aluseks oleva süüteo puhul on korralduse saanud riigis antud amnestia ning kui see riik oli pädev uurima süütegu oma riigi

kriminaalõiguse alusel.

Artikkel 11
Järelevalvekorralduse välja andnud liikmesriigis teatavatel juhtudel antavad tagatised

Kui isik, kelle suhtes on välja antud Euroopa järelevalvekorraldus, on järelevalvekorraldust täideviiva riigi kodanik või omab seal elukohta, võib korralduse täitmise suhtes kohaldada tingimust, et see isik antakse pärast õigusemõistmist järelevalvekorraldust täideviivale riigile üle, et ta saaks seal kanda vabadusekaotust või täita vabadust piiravat julgeolekumeedet, mis on talle määratud järelevalvekorralduse välja andnud liikmesriigis.

Artikkel 12
Järelevalvekorralduse jõustumise otsus

1. Korralduse saanud riigi kohus, kohtunik, uurija või prokurör otsustab võimalikult kiiresti, kuid igal juhul viie päeva jooksul pärast Euroopa järelevalvekorralduse saamist, kas järelevalvekorraldust tunnustada ja täita või tugineda mittetunnustamise või mittetäitmise põhjustele. Korralduse saanud riigi pädev asutus teavitab kõnealusest otsusest järelevalvekorralduse väljaandnud asutust mis tahes vahendite abil, mille puhul on võimalik esitada kirjalik tõend.

2. Kui erandjuhtudel ei ole võimalik otsust Euroopa järelevalvekorralduse tunnustamise ja täitmise kohta vastu võtta käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud ajavahemiku jooksul, teavitab korralduse saanud riigi pädev asutus sellest viivitamata väljaandvat asutust ning esitab asjaomased põhjused ja otsuse vastuvõtmiseks vajaliku päevade arvu.

3. Kui Euroopa järelevalvekorraldus ei ole täielik, võib korralduse saanud riigi kohus, kohtunik, uurija või prokurör järelevalvekorralduse tunnustamise ja täitmise kohta otsuse vastuvõtmist edasi lükata kuni selle lõpliku vormistamiseni järelevalvekorraldust väljaandva asutuse poolt.

4. Kui kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3 lükatakse Euroopa järelevalvekorralduse tunnustamine ja täitmine edasi, esitab korralduse saanud riigi kohus, kohtunik, uurija või prokurör viivitamata väljaandva riigi pädevale asutusele edasilükkamise põhjusi käsitleva aruande mis tahes vahendite abil, mille puhul on võimalik esitada kirjalik tõend.

5. Niipea kui edasilükkamise põhjuseid enam ei ole, võtab pädev asutus viivitamata vajalikud meetmed Euroopa järelevalvekorralduse täitmiseks.

Artikkel 13
Läbivaatamistaotlused

1. Vastavalt väljaandva riigi õigusele tuleb kahtlustatavale isikule tagada samasugused õigused Euroopa järelevalvekorralduse läbivaatamiseks, mis tal oleks, kui selles pandud kohustuste näol oleks tegu kohtueelsete järelevalvemeetmetega, mis kuuluvad täitmisele väljaandvas riigis. Kahtlustataval isikul on õigus järelevalvekorraldust väljaandvalt asutuselt taotleda Euroopa järelevalvekorralduse läbivaatamist 60 päeva

pärast selle väljaandmist või viimast läbivaatamist.

2. Täideviiv asutus võib järelevalvekorraldust väljaandvalt asutuselt taotleda Euroopa järelevalvekorralduse läbivaatamist 60 päeva pärast selle väljaandmist või viimast läbivaatamist.

3. Kooskõlas käesoleva artikli lõigetega 1 või 2 esitatud järelevalvekorralduse läbivaatamise taotluse korral vaatab väljaandev asutus Euroopa järelevalvekorralduse läbi võimalikult kiiresti, kuid igal juhul 15 päeva jooksul pärast taotluse saamist ning kooskõlas väljaandva riigi õigusega.

4. Kahtlustataval isikul on õigus taotleda väljaandvalt riigilt ärakuulamist vastavalt väljaandva riigi õigusele. Seda nõuet võib täita väljaandva asutusega kokkulepitud asjakohaste video- ja telefoniühenduste kasutamise kaudu (selgituste andmine video- või telefonikonverentsi käigus). Lisaks peab järelevalvekorraldust väljaandev asutus täideviiva asutusega nõu Euroopa järelevalvekorralduse läbivaatamise küsimustes.

5. Järelevalvekorraldust täideviiv riik võib vastavalt oma õigusaktidele nimetada isiku, kellel on volitused osaleda kahtlustatava isiku ärakuulamisel.

6. Kooskõlas väljaandva riigi õigusega võib väljaandev asutus otsustada:

   (a) kinnitada Euroopa järelevalvekorralduse sellisel kujul, kui see esimest korda välja anti;

   (b) kinnitada Euroopa järelevalvekorralduse, kuid vastavalt artiklitele 5 ja 6 muuta ühte või mitut selles sisalduvat kohustust;

   (c) kinnitada Euroopa järelevalvekorralduse, kuid tühistada selles sisalduvaid kohustusi; või

   (d) tühistada Euroopa järelevalvekorralduse tervikuna.

7. Väljaandev asutus annab oma otsusest kahtlustatavale isikule ja järelevalvekorraldust täideviivale asutusele viivitamatult teada.

8. Järelevalvekorralduse läbivaatamisel käesoleva artikli kohaselt on kahtlustataval isikul õigus tõlgi kasutamisele ja õigusalasele nõustamisele.

Artikkel 14
Tühistamine

1. Väljaandva riigi õiguse kohaselt järelevalvekorraldust väljaandev asutus:

   (a) võib igal ajal *ex officio* Euroopa järelevalvekorralduse tühistada kahtlustatava isiku kasuks;

   (b) tühistab Euroopa järelevalvekorralduse, kui kahtlustatav isik on täitnud kõik selles esitatud kohustused.

2. Väljaandev asutus annab Euroopa järelevalvekorralduse tühistamise otsusest

kahtlustatavale isikule ja järelevalvekorraldust täideviivale asutusele viivitamatult teada.

4. PEATÜKK – ERIOLUKORRAD

Artikkel 15
Täideviiva riigi samaaegsed kohustused kahtlustatava väljaandmiseks või üleandmiseks

Euroopa järelevalvekorraldus ei piira täideviivate liikmesriikide kohustusi seoses

(a) nõukogu raamotsuse 2002/584/JHA kohase Euroopa vahistamismäärusega;

(b) kolmanda riigi esitatud väljaandmistaotlusega;

(c) Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuudiga.

Samuti ei takista see täideviival liikmesriigil iseseisvalt kriminaalmenetlust algatada või seda jätkata.

5. PEATÜKK – EUROOPA JÄRELEVALVEKORRALDUSE RIKKUMINE

Artikkel 16
Rikkumisest teatamise kohustus

1. Järelevalvekorraldust täideviiv asutus teavitab viivitamata väljaandvat asutust Euroopa järelevalvekorralduses ette nähtud kohustuste igast rikkumisest, millest ta teada saab. Rikkumisest teavitamisel tuleb kasutada lisas esitatud vormi B. Vormi allkirjastab ja selle sisu tunnistab täpseks järelevalvekorraldust täideviiv asutus.

2. Järelevalvekorraldust täideviiv asutus edastab järelevalvekorralduse otse väljaandvale asutusele mis tahes viisil, mis võimaldab seda kirjalikult registreerida, et järelevalvekorraldust väljaandval riigil oleks võimalik selle ehtsus kindlaks teha. Vormi A (Euroopa järelevalvekorraldus) koopia, mille väljaandev asutus on välja andnud kooskõlas artikliga 7, tuleb lisada rikkumisest teatamise aruandele.

Artikkel 17
Rikkumise tagajärjed

1. Euroopa järelevalvekorralduse rikkumise korral võib väljaandev asutus kooskõlas väljaandva riigi õigusega otsustada:

   (a) Euroopa järelevalvekorralduse tühistada;

   (b) muuta või tühistada kohustusi, mis on ette nähtud Euroopa järelevalvekorralduses;

   (c) kahtlustatava isiku vahistada ja üle anda, kui Euroopa järelevalvekorraldus on antud välja seoses süüteoga, mille puhul on kohtueelne kinnipidamine vastavalt väljaandva riigi õigusele õigustatud, eelkõige kui see on vajalik eelistungil või

kohtuistungil osalemiseks;

(d) kahtlustatava isiku vahistada ja üle anda järgmistel asjaoludel:

(i) kui Euroopa järelevalvekorraldus on antud välja seoses süüteoga, mille puhul kohtueelne kinnipidamine vastavalt väljaandva riigi õigusele ei olnud algselt õigustatud; ja

(ii) kui Euroopa järelevalvekorraldus sisaldab kahtlustatava isiku vabaduste suhtes piiranguid, mis on võrreldavad vabadusekaotusega; ning

(iii) kui kahtlustatava isiku vahistamine ja üleandmine on vajalik eelistungil või kohtuistungil osalemiseks.

2. Enne vahistamise või üleandmise otsuse langetamist tuleb väljaandval asutusel kaaluda kõiki olulisi asjaolusid, sealhulgas rikkumise suhtes määratavaid karistusi, rikkumise tagajärgi ning eelkõige kahtlustatava isiku valmisolekut vabatahtlikuks tagasitulemiseks väljaandvasse riiki.

3. Kui väljaandev asutus otsustab, et kahtlustatav isik tuleb vahistada ja üle anda, ning kui kõnealuse otsuse tegemise ajal asub kahtlustatav isik teise liikmesriigi territooriumil, vahistab see riik kahtlustatava isiku ja annab ta üle vastavalt artiklis 18 sätestatud tingimustele.

4. Enne lõike 1 kohase otsuse tegemist on kahtlustataval isikul õigus ärakuulamisele väljaandva asutuse juures vastavalt väljaandva riigi õigusele. Seda nõuet võib täita täideviiva ja väljaandva asutuse vahel kokkulepitud asjakohaste video- ja telefoniühenduste kasutamise kaudu (ärakuulamine video- või telefonikonverentsi käigus). Lisaks tuleb väljaandval asutusel pidada nõu täideviiva asutusega.

Artikkel 18
Kahtlustatava isiku vahistamise ja üleandmise tingimused

1. Kui väljaandev asutus otsustab, et kahtlustatav isik tuleb vahistada ja väljaandvale riigile üle anda, kuulab kahtlustatava isiku üle selle liikmesriigi õigusasutus, kelle territooriumil kahtlustatav isik vahistati.

2. Kui kahtlustatav isik on üleandmisega nõus, annab liikmesriik, kelle territooriumil kahtlustatav isik vahistati, kõnealuse isiku viivitamatult väljaandvale riigile üle.

3. Kui kahtlustatav isik ei ole üleandmisega nõus, annab liikmesriik, kelle territooriumil ta vahistati, kõnealuse isiku viivitamatult väljaandvale riigile üle. Vahistamisest ja üleandmisest tohib keelduda ainult järgmistel põhjustel:

– kui on selge, et kriminaalmenetlus süüteo puhul, millega seoses järelevalvekorraldus on esitatud, rikuks *ne bis in idem* põhimõtet;

– kui isik võetakse vastutusele järelevalvekorraldust täitvas liikmesriigis sama teo eest, millel Euroopa järelevalvekorraldus põhineb;

– kui järelevalvekorraldust täitva liikmesriigi õiguse alusel ei või kahtlustatavat isikut kohtu alla anda või karistada ning kui teod kuuluvad selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla tema kriminaalõiguse alusel;

– kui vahistamis- ja üleandmisotsus käsitleb uusi asjaolusid, mida Euroopa järelevalvekorraldus ei hõlma.

4. Liikmesriik, kes ei ole täideviiv riik, võib kahtlustatava isiku vahistamisest ja üleandmisest keelduda, lähtudes artiklis 10 sätestatud ühest või mitmest põhjusest.

Artikkel 19
Otsuste teatavakstegemine

Järelevalvekorralduse väljaandnud asutus teavitab viivitamata täideviivat asutust kõigist artikli 17 kohastest otsustest.

Artikkel 20
Üleandmise piirangud

1. Artikli 18 kohaselt antakse kahtlustatav isik väljaandvale riigile üle asjaomaste liikmesriikide vahel kokkulepitud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui kolm päeva pärast vahistamist.

2. Kahtlustatava üleandmise võib erandkorras ajutiselt edasi lükata humanitaarsetel põhjustel, näiteks kui on alust arvata, et see ilmselgelt ohustaks kahtlustatava elu või tervist. Väljaandvat asutust tuleb igast sellisest edasilükkamisest ja selle põhjustest viivitamatult teavitada. Kahtlustatava isiku üleandmine leiab aset asjaomaste liikmesriikide vahel kokkulepitud kuupäeval niipea, kui eespool loetletud põhjuseid enam ei ole.

Artikkel 21
Transiit

1. Iga liikmesriik lubab kasutada oma territooriumi sellise kahtlustatava isiku transiidiks, kes antakse üle käesoleva raamotsuse sätete kohaselt, eeldusel et riigile on esitatud järgmine teave:

(a) selle isiku isikuandmed ja kodakondsus, kelle kohta on välja antud Euroopa järelevalvekorraldus;

(b) Euroopa järelevalvekorralduse olemasolu;

(c) süüteo olemus ja selle õiguslik määratlus;

(d) süüteo asjaolud, sealhulgas kuupäev ja koht.

2. Iga liikmesriik määrab asutuse, kes vastutab transiiditaotluste ja vajalike dokumentide vastuvõtmise ning mis tahes muu transiiditaotlustega seotud ametliku kirjavahetuse

eest. Liikmesriigid edastavad selle teabe asutuse määramise kohta nõukogule.

3. Transiiditaotluse ja lõikes 1 ettenähtud teabe võib saata lõike 2 alusel määratud asutusele mis tahes vahendite abil, mille puhul on võimalik esitada kirjalik tõend. Transiidiliikmesriik teeb oma otsuse teatavaks, kasutades sama menetlust.

4. Käesolevat raamotsust ei kohaldata lennugraafiku kohaste vahemaandumisteta õhutranspordi puhul. Kuid kui toimub lennugraafiku väline maandumine, esitab vahistamismääruse teinud liikmesriik lõike 2 kohaselt määratud asutusele lõikes 1 sätestatud teabe.

Artikkel 22
Mahaarvamine vabadusekaotuse perioodist

Järelevalvekorralduse teinud riik arvab vabadusekaotuse, mida kohaldati artiklite 17 ja 18 kohaselt kahtlustatavate isikute kinnipidamisel ja üleandmisel, järelevalvekorralduse väljaandnud riigis kantavast Euroopa järelevalvekorralduse täitmisest tulenevast vabadusekaotusest maha vahi all pidamise kogu kestuse.

Selleks edastab liikmesriik, kelle territooriumil kahtlustatav isik kinni peeti, väljaandvale asutusele väljaandmise ajal kogu teabe, mis puudutab kahtlustatava isiku käesoleva peatüki alusel vahi all pidamise pikkust.

6. PEATÜKK – ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 23
Raamotsuse tõhususe jälgimine

1. Liikmesriik, kes on pidevalt kogenud teise liikmesriigi poolseid viivitusi Euroopa järelevalvekorralduste täitmisel, teavitab sellest nõukogu, et hinnata liikmesriikide tasandil käesoleva raamotsuse rakendamist.

2. Nõukogu vaatab eelkõige läbi käesoleva raamotsuse sätete praktilise kohaldamise liikmesriikides.

Artikkel 24
Seos muude lepingute ja kokkulepetega

1. Kui sellised lepingud ja kokkulepped võimaldavad laiendada käesoleva raamotsuse eesmärke ning aitavad kaasa kohtueelsete üleandmismenetluste vastastikuse tunnustamise lihtsustamisele või edasisele hõlbustamisele, võivad liikmesriigid:

   (a) ätkata käesoleva raamotsuse vastuvõtmise ajal kehtivate kahe- või mitmepoolsete lepingute või kokkulepete kohaldamist;

   (b) sõlmida pärast käesoleva raamotsuse jõustumist kahe- või mitmepoolseid lepinguid või kokkuleppeid.

2. Lõikes 1 osutatud lepingud ja kokkulepped ei tohi mingil moel mõjutada suhteid

liikmesriikidega, kes ei ole nende osalised.

3. Liikmesriigid teatavad nõukogule ja komisjonile kolme kuu jooksul pärast käesoleva raamotsuse jõustumist, milliste lõike 1 punktis a osutatud olemasolevate lepingute ja kokkulepete kohaldamist nad soovivad jätkata.

Liikmesriigid teatavad nõukogule ja komisjonile kolme kuu jooksul pärast lepingule või kokkuleppele allakirjutamist ka kõigist lõike 1 punktis b osutatud uutest lepingutest ja kokkulepetest.

Artikkel 25
Rakendamine

Liikmesriigid võtavad käesoleva raamotsuse sätete järgimiseks vajalikud meetmed 0. kuu 0000.

Liikmesriigid edastavad samaks kuupäevaks nõukogule ja komisjonile nende sätete teksti, millega võetakse riigi õigusse üle käesolevast raamotsusest tulenevad kohustused, ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli.

Artikkel 26
Aruanne

Komisjon esitab hiljemalt 0. kuu 0000 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva raamotsuse järgimiseks vajalikke meetmeid, ning millele vajaduse korral lisatakse seadusandlikke ettepanekuid.

Artikkel 27
Jõustumine

Käesolev raamotsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Luxembourg/Brüssel, 0.kuu 0000

Nõukogu nimel
eesistuja
N.N.

LISA

VORM A

EUROOPA JÄRELEVALVEKORRALDUS[12]

Käesoleva järelevalvekorralduse on välja andnud väljaandev asutus. Teen ettepaneku, et järelevalvekorralduse A osas nimetatud isiku suhtes kohaldataks järelevalvekorralduse D osas loetletud kohtueelseid järelevalvemeetmeid.

ALLKIRI: ……...

KUUPÄEV: ……...

[12] Käesolev järelevalvekorraldus peab olema kirjutatud täideviiva liikmesriigi ühes ametlikus keeles või mis tahes muus selle riigi aktsepteeritud keeles või sellesse keelde tõlgitud.

A OSA

Teave isiku kohta, kelle suhtes kohaldatakse kohtueelseid järelevalvemeetmeid

Perekonnanimi: ……..……..

Eesnimi: ……

Sünninimi (vajaduse korral): ……

Varjunimi (vajaduse korral): ……

Sugu:…….

Kodakondsus: ……..

Sünniaeg:……..

Sünnikoht:…….

Elukoht ja/või teadaolev aadress:……..

Arusaadav keel (arusaadavad keeled):……..

Tundemärgid / välised tunnused:……..

……...

……...

……..

Isiku foto ja sõrmejäljed, kui need on olemas ja neid saab edastada, või sellise isiku kontaktandmed, kelle poole tuleb selle teabe saamiseks pöörduda, või DNA andmed (kui neid tõendeid saab esitada, kuid need ei ole lisatud):

B OSA

Teave väljaandva asutuse kohta

Väljaandva asutuse ametlik nimi:…….

……...

Kontaktisiku nimi:……

Ametikoht (ametinimetus/ametijärk):……..

Aadress: ……

……...

Telefon: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber):……..

Faks: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber):……...

E-posti aadress: ……....

Toimiku viitenumber:……..

C OSA

Süütegu, mis on Euroopa järelevalvekorralduse aluseks

Vabadusekaotuse või vabadust piirava meetme maksimaalne pikkus, mida järelevalvekorralduse aluseks oleva süüteo (olevate süütegude) eest võib mõista:

……..... .

……...

Käesoleva järelevalvekorralduse aluseks oleva süüteo (olevate süütegude) toimepaneku asjaolude kirjeldus, sealhulgas A osas nimetatud isiku süüteos (süütegudes) osalemise aeg, koht ja määr:

……...

……...

……...

……...

Järelevalvekorralduse aluseks oleva süüteo (olevate süütegude) olemus ja juriidiline kvalifikatsioon ning kohaldatavad õigusnormid:

……...

……...

……...

……...

Palun esitage järelevalvekorralduse aluseks oleva süüteo(olevate süütegude) üksikasjalik kirjeldus:

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

D OSA

Kohtueelsed järelevalvemeetmed

Järgmised kohustused moodustavad kohtueelsed järelevalvemeetmed, mida kohaldatakse käesoleva järelevalvekorralduse A osas nimetatud isiku suhtes.

A osas nimetatud isik:

peab olema kättesaadav kohtukutse saatmiseks ja osalema kohtuistungil kutsel märgitud ajal;

ei tohi õigusemõistmist takistada ega osaleda kuritegelikus tegevuses; ning

(märkida sobivasse kasti rist):

□ peab osalema eelistungitel, milles käsitletakse tema süütegu või süütegusid;

□ ei tohi ilma loata kindlaksmääratud kuupäevadel või kellaaegadel siseneda väljaandva riigi järgmistesse kohtadesse:

……

……

……

□ ei tohi ilma loata kindlaksmääratud kuupäevadel või kellaaegadel lahkuda väljaandva riigi järgmistest kohtadest:

……

……

……

□ peab hüvitama kulud, mis on seotud tema sundkorras kohaletoimetamisega eelistungile või kohtuistungile.

□ peab kindlal kellaajal ja kuupäeval tulema kohale täideviiva liikmesriigi kindlaksmääratud aadressil:

……

……

……

□ peab täideviivas asutuses registreeruma kindlaksmääratud kohas või kohtades ning kindlaksmääratud kellaaegadel ja kuupäevadel:

……

……

……

□ peab täideviivale asutusele loovutama oma passi(d) või muud isikut tõendavad dokumendid;

□ elama kindlaksmääratud kellaaegadel ja kuupäevadel järgmises elukohas:

E OSA

Teave

A osas nimetatud isikut on teavitatud Euroopa järelevalvekorraldusest vastavalt artiklile 5. Kirjalik tõend selle kohta on lisatud käesolevale dokumendile.

LISA

VORM B

ARUANNE EUROOPA JÄRELEVALVEKORRALDUSE RIKKUMISE VÕI TÄITMATAJÄTMISE KOHTA[13]

Käesoleva aruande on välja andnud täideviiv asutus.

Teatame, et käesoleva aruande A osas nimetatud isik on rikkunud C osas loetletud kohtueelseid järelevalvemeetmeid.

Lisatud on Euroopa järelevalvekorralduse koopia, millel käesolev aruanne põhineb.

ALLKIRI: ……...

KUUPÄEV: ……...

A OSA

Teave isiku kohta, kelle suhtes Euroopa järelevalvekorraldust kohaldatakse (üksikasjad on esitatud lisas esitatud Euroopa järelevalvekorralduses)

Perekonnanimi: ……..……..

Eesnimi: …….

Sünninimi (vajaduse korral):……

Sugu:…….

Kodakondsus: ……..

[13] Käesolev aruanne peab olema kirjutatud täideviiva liikmesriigi ühes ametlikus keeles või mis tahes muus selle riigi aktsepteeritud keeles või sellesse keelde tõlgitud.

B OSA

Teave täideviiva asutuse kohta

Täideviiva asutuse ametlik nimi:……..

……...

Kontaktisiku nimi: …….……...

Ametikoht (ametinimetus/ametijärk):

Aadress: …….

……...

Telefon: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber):…….…….

Faks: (riigi kood) (piirkonna/linna suunanumber):……..

E-posti aadress: ……..….

Toimiku viitenumber:……...

C OSA

Kohtueelsed järelevalvemeetmed

A osas nimetatud isik on rikkunud järgmisi kohustusi, mida ta Euroopa järelevalvekorralduse kohaselt oleks pidanud täitma:

□ olla kättesaadav kohtukutse saatmiseks ja osaleda kohtuistungil kutsel märgitud ajal;

□ mitte takistada õigusemõistmist ega osaleda kuritegelikus tegevuses;

□ osaleda eelistungitel, milles käsitletakse tema süütegu või süütegusid;

□ hüvitada kulud, mis on seotud tema sundkorras kohaletoimetamisega eelistungile või kohtuistungile;

□ tulla kohale kindlal kellaajal ja kuupäeval täideviiva riigi kindlaksmääratud aadressil;

□ registreeruma täideviivas asutuses kindlaksmääratud kohas või kohtades kindlaksmääratud kellaaegadel ja kuupäevadel;

□ loovutada täideviivale asutusele oma passi(d) või muud isikut tõendavad dokumendid;

□ olla täideviivas riigis kindlaksmääratud elukohas ja/või töökohas kindlaksmääratud kellaaegadel ja kuupäevadel;

□ ilma loata mitte lahkuda täideviiva riigi teatavatest kindlaksmääratud kohtadest või piirkondadest ega sinna siseneda;

□ mitte osaleda teatavatel tegevusaladel;

□ läbida kindlaksmääratud ravi;

□ muu

……...

……...

……...

……...

……...

Rikkumise (rikkumiste) asjaolude üksikasjad (sealhulgas kuupäev ja koht):

……...

……...

……...

……..

……

……..